

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ІНН «Каразінський міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ
«28» серпня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ДИПЛОМАТІЇ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та
міжнародні відносини»

спеціальність СЗ «Міжнародні відносини»

освітня програма «Міжнародні відносини»

вид дисципліни обов'язкова

навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«28» серпня 2025 року, протокол №1

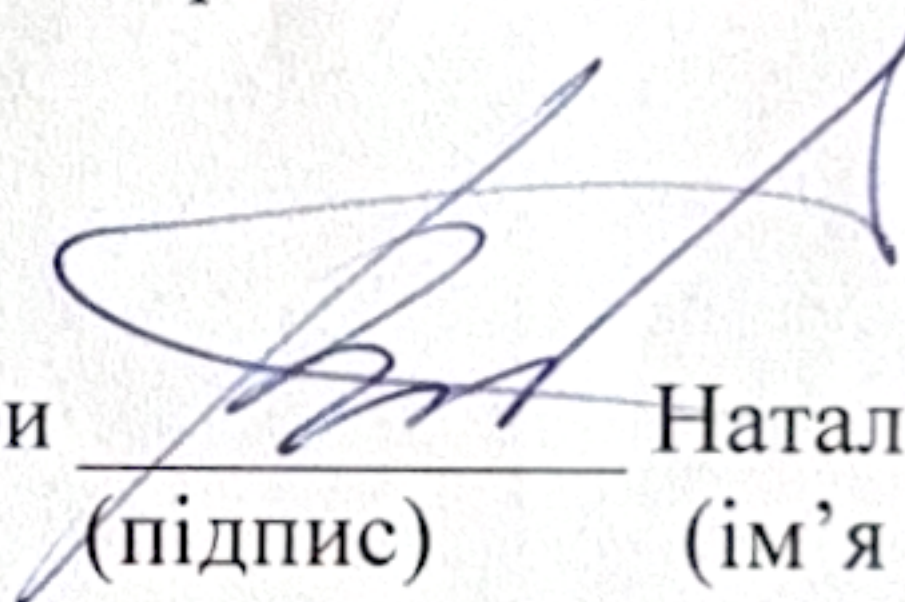
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ганна ФЕДОРОВА, старший викладач кафедри міжнародних відносин

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол №1 від «25» серпня 2025 року

Завідувач кафедри



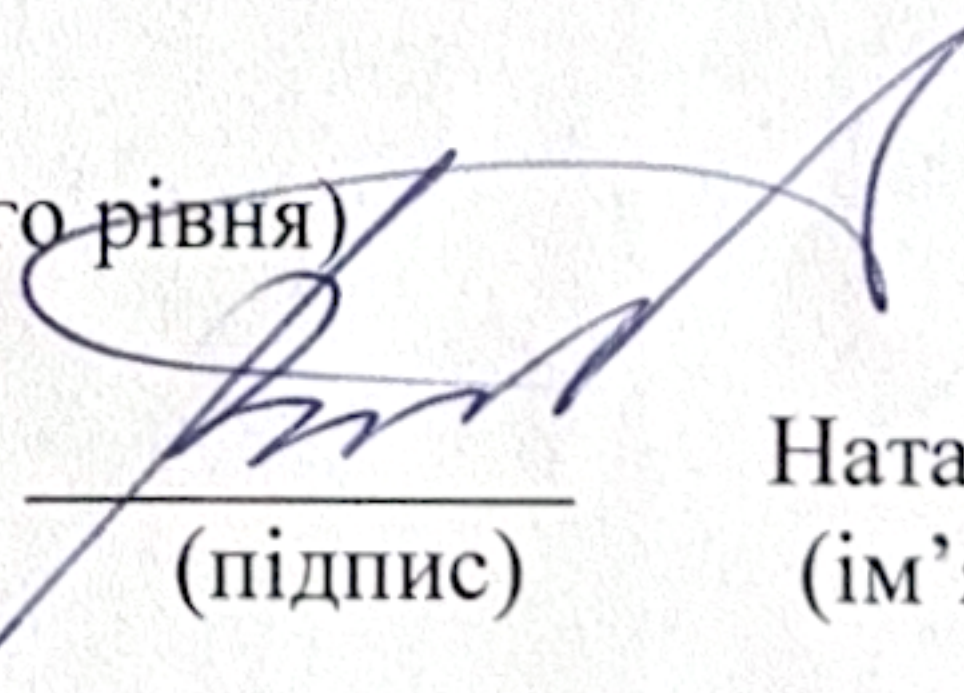
(підпис)

Наталія ВІННИКОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)



(підпис)

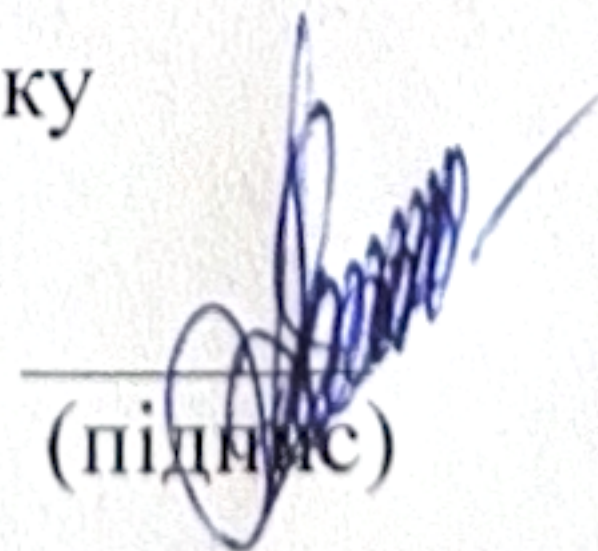
Наталія ВІННИКОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії



(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія та теорія дипломатії» складена відповідно до освітньо-професійної програми: «Міжнародні відносини», підготовки бакалавра, за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія та теорія дипломатії» є формування у студентів базових навичок аналізу дипломатичних процесів і явищ, необхідних для подальшого вивчення спеціальних дисциплін міжнародного циклу. Дисципліна спрямована на ознайомлення студентів із генезою дипломатії, її історичною еволюцією та сучасними трансформаціями.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Розкрити сутність дипломатії, її предмет, основні поняття та категорії;
- Простежити еволюцію дипломатичних форм та інститутів від давніх цивілізацій до сучасності;
- Вивчити основні функції, принципи та інструменти дипломатичної діяльності;
- Визначити специфіку та особливості української дипломатії в історичному і сучасному контекстах;
- Проаналізувати новітні тенденції: публічну, цифрову, гуманітарну, кліматичну та кризову дипломатію.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
2-й	-
Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 год. (сем.)	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
72 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	-

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- формування наступних спеціальних компетентностей:

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК6. Здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове листування (українською та іноземними мовами).

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК16. Здатність до здійснення переговорів, міжнародних зустрічей в межах міжнародних конференцій, організацій, інших форм практичного міжнародного співробітництва, праці з дипломатичними та міжнародними документами.

СК17. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування дипломатичних методів вирішення проблем, завдань, конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти наступних результатів:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

РН20. Розуміти концептуальні, нормативно-правові засади дипломатії та володіти навичками її багатовимірною практичного застосування.

РН23. Знати та розуміти особливості реалізації міжнародного співробітництва та дипломатичної діяльності в органах влади усіх рівнів, зокрема регіонального та місцевого самоврядування.

1.8. Пререквізити.

Вивчення дисципліни передбачає наявність у здобувачів попередньо засвоєних знань з освітніх компонентів: Вступ до фаху «Міжнародні відносини»

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ та основи

Тема 1. Поняття та сутність дипломатії

Актуальність вивчення дипломатії у сучасному міжнародному середовищі. Поняття «дипломатія» у науковій літературі та нормативних документах. Етимологія терміну та витоки дипломатичної практики у давнину. Міжнародно-правові засади дипломатії: Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. та інші джерела. Дипломатія як ключовий інструмент забезпечення міжнародної комунікації та співпраці. Приклади реалізації дипломатії в умовах воєн, міжнародних криз та інтеграційних процесів.

Тема 2. Дипломатія як наука та мистецтво

Місце дипломатії в системі суспільних наук та її взаємозв'язок з міжнародними відносинами, політологією та міжнародним правом. Основні теоретичні підходи до дипломатії: реалістичний, ліберальний, конструктивістський. Дипломатія як мистецтво: стратегія, такт, комунікаційні навички та символічний аспект. Дипломатія як професійна діяльність: риси сучасного дипломата, питання етики та професійних стандартів. Історичні приклади дипломатії як «мистецтва компромісу».

Тема 3. Функції та інструменти дипломатії

Загальні функції дипломатії: представництво держави, захист національних інтересів, ведення переговорів, інформаційна діяльність. Інструментарій дипломатичної практики: дипломатичні ноти, протокольні зустрічі, міжнародні конференції, робота із ЗМІ. Специфічні напрями дипломатії: культурна, спортивна, освітня дипломатія. Інформаційна дипломатія як чинник формування міжнародного іміджу держави. Приклади реалізації культурної дипломатії провідними державами та Україною.

Тема 4. Форми та стилі дипломатії: від класичної до цифрової

Класична дипломатія: переговорний процес, інститут посольств, офіційні канали міждержавної комунікації. Публічна дипломатія як засіб формування сприятливого міжнародного іміджу. Економічна та гуманітарна дипломатія у сучасному міжнародному середовищі. Цифрова дипломатія: соціальні мережі, використання новітніх технологій, big data та штучний інтелект. Екологічна дипломатія як інструмент реагування на кліматичні виклики та просування «зеленого порядку денного». Перспективні напрями розвитку дипломатії у XXI столітті.

Розділ 2. Історичний розвиток дипломатії

Тема 5. Дипломатія давніх цивілізацій і античності

Передумови виникнення дипломатії як інституту, пов'язаного з формуванням державності. Дипломатична практика Стародавнього Єгипту: амарнське листування, перші міжнародні договори. Особливості давньоіндійської дипломатії (трактат «Артхашастра» як джерело політичних порад правителям). Дипломатія Стародавнього Китаю: система данини, місії як символ підкорення. Антична Греція: особливості діяльності послів в

Афінах, специфіка спартанської дипломатії. Римська республіка та імперія: міжнародні договори (foedus), jus gentium, роль сенату у зовнішніх зносинах.

Тема 6. Середньовічна та ранньомодерна дипломатія

Зміни у дипломатичній практиці після падіння Західної Римської імперії. Візантія: церемоніал, дипломатія подарунків, принцип «розділяй і володарюй». Київська Русь: договори з Візантією (911, 944), місія княгині Ольги, шлюбна дипломатія. Дипломатія Арабського Халіфату: релігійний чинник та контакти з європейськими державами. Європейське середньовіччя: роль Папи Римського, хрестові походи. Італійські міста-держави (Флоренція, Венеція): виникнення постійних посольств, поява дипломатичних шкіл. Зародження міжнародних конгресів як форми багатосторонньої дипломатії.

Тема 7. Європейська дипломатія від Вестфальської системи до XIX ст.

Значення Тридцятилітньої війни та Вестфальського миру (1648) для формування принципів суверенітету та рівності держав. Дипломатія XVIII ст.: система балансу сил, роль династичних шлюбів. Віденський конгрес (1815): цілі, ключові рішення, створення Священного союзу. «Європейський концерт» як механізм підтримання колективної безпеки. XIX ст.: колоніальна дипломатія та процес «поділу світу».

Тема 8. Дипломатія XX століття: від світових воєн до холодної війни

Дипломатія в роки Першої світової війни: таємні угоди, ультимативна дипломатія. Версальська система (1919): принципи та вразливість. Ліга Націй: перша міжнародна організація універсального характеру. Друга світова війна: дипломатія коаліцій, Ялтинська та Потсдамська конференції. Створення ООН: структура, головні органи, ключові положення Статуту. Дипломатія періоду «холодної війни»: біполярна система, дипломатія ядерного стримування.

Тема 9. Дипломатія постбіполярної доби

Кінець біполярного світу: розпад СРСР та становлення нових держав. Формування багатополярності: роль США, ЄС, Китаю, Росії. Регіональні конфлікти 1990-х: Балкани, Кавказ, Африка. Вплив глобалізації на дипломатію: інтеграційні процеси, світова економіка. Міжнародний тероризм як виклик (події 11 вересня 2001 р.). Розвиток публічної та цифрової дипломатії у XXI ст.

Розділ 3. Україна та сучасні виклики

Тема 10. Українська дипломатія: історія та сучасність

Значення вивчення історії української дипломатії. Дипломатія Київської Русі: договори з Візантією, дипломатичні місії княгині Ольги, діяльність князів Володимира та Ярослава. Дипломатія козацької доби: міжнародні відносини гетьманів, посольства Богдана Хмельницького, Гадяцький договір, зв'язки Запорозької Січі. Українське питання в європейській політиці XIX — початку XX ст. Дипломатія Української Народної Республіки: Брест-Литовський мир (1918), закордонні дипломатичні місії. Радянський період: обмежені можливості української дипломатії в межах СРСР. Сучасний етап: незалежність 1991 р. як початок повноцінної дипломатичної діяльності України.

Тема 11. Дипломатія незалежної України

Становлення дипломатії незалежної держави: створення Міністерства закордонних справ, відкриття дипломатичних представництв. Ключові напрями зовнішньої політики 1990-х років: Будапештський меморандум (1994), співпраця з ООН, ОБСЄ. Курс на європейську інтеграцію: Угода про партнерство, Угода про асоціацію з ЄС (2014). Співробітництво з НАТО: від підписання Хартії про особливе партнерство (1997) до сучасного прагнення членства. Дипломатія в умовах російської агресії після 2014 р.: міжнародна підтримка України, санкційна політика, оборонна дипломатія.

Тема 12. Міжнародні організації та дипломатія

Роль міжнародних організацій у сучасній системі дипломатичних відносин. Організація Об'єднаних Націй: структура, діяльність Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки, участь України. НАТО: принципи колективної безпеки, форми співпраці з Україною. Європейський Союз: дипломатія розширення, Європейська служба зовнішніх дій. ОБСЄ: безпекові та гуманітарні функції, моніторингові місії. Інші регіональні організації та їх роль у міжнародній дипломатії. Участь України в миротворчих операціях та інтеграційних процесах.

Тема 13. Публічна дипломатія та «м'яка сила»

Концепція «м'якої сили» у сучасних міжнародних відносинах. Публічна дипломатія як інструмент роботи з іноземною аудиторією. Діяльність культурних інституцій (British Council, Goethe-Institut, Український Інститут). Освітня дипломатія: програми академічних обмінів (Erasmus+, стипендіальні програми). Спортивна дипломатія: міжнародні спортивні заходи як елемент формування іміджу. Гуманітарні місії: підтримка біженців, відбудова після воєнних дій.

Тема 14. Цифрова та медійна дипломатія

Цифрова дипломатія як новий напрям діяльності держав. Використання соціальних мереж та онлайн-платформ у зовнішньополітичній діяльності. Офіційні цифрові ресурси МЗС та закордонних представництв. Боротьба з дезінформацією та фейками як ключовий напрям сучасної дипломатії. Інформаційна безпека у міжнародних відносинах. Виклики: кіберзагрози, етичні аспекти онлайн-комунікації.

Тема 15. Дипломатія в умовах глобальних криз

Дипломатія у вирішенні глобальних проблем людства. Кліматична дипломатія: Паризька угода. Пандемії: досвід COVID-19, роль ВООЗ, «вакцинна дипломатія». Міграційні кризи: регіональні приклади (Сирія, Афганістан, Україна після 2022 р.). Гуманітарна дипломатія: допомога постраждалим, захист прав людини. Економічна дипломатія в кризових умовах: енергетична безпека, санкційні режими. Роль міжнародних організацій у подоланні кризових ситуацій.

Тема 16. Майбутнє дипломатії

Головні тенденції сучасної дипломатії: глобалізація, багатополлярність, нові виклики. Роль штучного інтелекту в аналізі та прогнозуванні міжнародних процесів. Кібердипломатія: міжнародно-правове регулювання інтернету та забезпечення кібербезпеки. Космічна дипломатія: новий вимір міжнародного співробітництва та

конкуренції. Екологічна дипломатія: розвиток «зеленої» політики та міжнародних кліматичних угод. Людиноцентричний підхід у дипломатії: права людини, гендерна рівність, інклюзія. Перспективи та місце України в майбутніх дипломатичних процесах.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі		інд.	с. р.	
		л	сем	лаб.		
	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Вступ та основи						
Тема 1. Поняття та сутність дипломатії	8	2	1			5
Тема 2. Дипломатія як наука та мистецтво	7	2	1			4
Тема 3. Функції та інструменти дипломатії	8	2	1			5
Тема 4. Форми та стилі дипломатії: від класичної до цифрової	7	2	1			4
Розділ 2. Історичний розвиток дипломатії						
Тема 5. Дипломатія давніх цивілізацій і античності	8	2	1			5
Тема 6. Середньовічна та ранньомодерна дипломатія	7	2	1			4
Тема 7. Європейська дипломатія від Вестфальської системи до XIX ст.	8	2	1			5
Тема 8. Дипломатія XX століття: від світових воєн до холодної війни	7	2	1			4
Тема 9. Дипломатія постбіполярної доби	8	2	1			5
Розділ 3. Україна та сучасні виклики						
Тема 10. Українська дипломатія: історія та сучасність	7	2	1			4
Тема 11. Дипломатія незалежної України	8	2	1			5
Тема 12. Міжнародні організації та дипломатія	7	2	1			4
Тема 13. Публічна дипломатія та «м'яка сила»	8	2	1			5
Тема 14. Цифрова та медійна дипломатія	7	2	1			4
Тема 15. Дипломатія в умовах глобальних криз	8	2	1			5
Тема 16. Майбутнє дипломатії	7	2	1			4
Усього годин	120	32	16			72

4. Теми семінарських, практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Тема 1. Поняття та сутність дипломатії Тема 2. Дипломатія як наука та мистецтво	2
2.	Тема 3. Функції та інструменти дипломатії Тема 4. Форми та стилі дипломатії: від класичної до цифрової	2
3.	Тема 5. Дипломатія давніх цивілізацій і античності Тема 6. Середньовічна та ранньомодерна дипломатія	2
4.	Тема 7. Європейська дипломатія від Вестфальської системи до XIX ст. Тема 8. Дипломатія XX століття: від світових воєн до холодної війни	2
5.	Тема 9. Дипломатія постбіполярної доби Тема 10. Українська дипломатія: історія та сучасність	2
6.	Тема 11. Дипломатія незалежної України Тема 12. Міжнародні організації та дипломатія	2
7.	Тема 13. Публічна дипломатія та «м'яка сила» Тема 14. Цифрова та медійна дипломатія	2
8.	Тема 15. Дипломатія в умовах глобальних криз Тема 16. Майбутнє дипломатії	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	<i>Тема 1. Поняття та сутність дипломатії</i> Опрацювати джерела та літературу: - Віденська конвенція про дипломатичні зносини (1961 р.) — ознайомитися з основними положеннями. - Закон України «Про дипломатичну службу» — звернути увагу на визначення поняття дипломатії та завдань дипломатичної служби. - Дипломатія. Навчальний посібник / Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук П.Я., Лютак О.М., Савош Л.В., Урбан О.А. Луцьк: ПП «Волинська друкарня» 2024, 340 с. (обрані фрагменти). Підготувати письмову відповідь на одну із тем: - Як різні науковці визначають поняття «дипломатія»? Яке з визначень видається вам найбільш вдалим і чому? - Яке значення дипломатії у сучасному міжнародному середовищі? Наведіть приклади з новин останніх років. - Чи можна вважати дипломатію інструментом лише держав чи також недержавних акторів? Підготовка до дискусії: - Обміркуйте питання: «<i>Чи можлива міжнародна політика без дипломатії?</i>» — підготуйте 2–3 аргументи «за» та «проти»	5

2.	Тема 2. Дипломатія як наука та мистецтво Опрацювати літературу: G. R. Berridge, <i>Diplomacy: Theory and Practice</i> (розділи про природу дипломатії). - Дипломатія. Навчальний посібник / Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук П.Я., Лютак О.М., Савош Л.В., Урбан О.А. Луцьк: ПП «Волинська друкарня» 2024, 340 с. (обрані фрагменти). Підготувати короткі тези на одну із тем: - Які особисті риси та компетенції ви вважаєте найважливішими для сучасного дипломата? Рольова вправа «Дипломат як комунікатор» - Студенти працюють у парах: один виступає у ролі дипломата, інший — журналіста/представника іноземної делегації. - Завдання: за 3 хвилини переконати співрозмовника у прийнятності певної позиції (тему дає викладач). - Потім група оцінює, які риси «науки» (логічність, аргументованість) і які риси «мистецтва» (такт, переконливість, невербальна комунікація) були використані.	4
3.	Тема 3. Функції та інструменти дипломатії Опрацювати літературу та документи: G. R. Berridge, <i>Diplomacy: Theory and Practice</i> (розділи про функції дипломатії). - Віденська конвенція про дипломатичні зносини (1961) — статті, що стосуються функцій дипломатичних представництв. Дискусія у малих групах: - Яка функція дипломатії (представницька, захист інтересів, переговорна чи інформаційна) має найбільше значення у XXI ст.?	5
4.	Тема 4. Форми та стилі дипломатії: від класичної до цифрової - Опрацювати приклади різних форм дипломатії (класична, публічна, економічна, цифрова...) з підручника чи з відкритих джерел. - Підібрати один сучасний приклад застосування «новітніх» форм дипломатії (наприклад, #StandWithUkraine у X/Twitter). - Написати короткі тези про те, яку форму дипломатії студент вважає найбільш перспективною у XXI ст. Аналіз кейсів у підгрупах: - Кожна підгрупа отримує приклад (наприклад: Олімпіада як інструмент «м'якої сили»; цифрові кампанії України під час війни; Паризька кліматична угода). - Завдання: визначити, яка це форма дипломатії та яку функцію вона виконує.	4
5.	Тема 5. Дипломатія давніх цивілізацій і античності Студенти мають підготувати презентації за наданими темами: Амарнське листування як джерело вивчення дипломатії Стародавнього Єгипту.	5

	2. Дипломатія Стародавнього Китаю: система данини та її вплив на міжнародні відносини Сходу. 3. Римська дипломатія: міжнародні договори (foedus) та jus gentium. 4. Порівняльний аналіз: дипломатія Сходу (Єгипет, Китай, Індія) та Заходу (Греція, Рим). 5. Дипломатія як «мистецтво виживання» у давньому світі: приклади з історії. 6. Історична спадщина античної дипломатії та її вплив на сучасні міжнародні відносини.	
6	Тема 6. Середньовічна та ранньомодерна дипломатія Студенти мають підготувати презентації за наданими темами: 1. Зміни у дипломатичній практиці після падіння Західної Римської імперії. 2. Візантійський дипломатичний церемоніал і його вплив на європейські традиції. 3. Договори Київської Русі з Візантією (911 і 944 рр.): зміст і значення. 4. Шлюбна дипломатія Київської Русі: міжнародне значення династичних союзів. 5. Дипломатія Арабського Халіфату: релігійний чинник і контакти з Європою. 6. Папство і хрестові походи як форма релігійно-політичної дипломатії. 7. Італійські міста-держави (Флоренція, Венеція): зародження постійних посольств. 8. Формування засад сучасної дипломатії у середньовічній та ранньомодерний періоди.	4
7	Тема 7. Європейська дипломатія від Вестфальської системи до XIX ст. Студенти мають підготувати презентації за наданими темами: 1. Вестфальський мир 1648 року: формування принципів суверенітету та рівності держав. 2. Система балансу сил у XVIII ст.: механізми та приклади. 3. Династичні шлюби як інструмент дипломатії у XVIII ст. 4. Віденський конгрес 1815 р.: цілі, ключові рішення та підсумки. 5. Створення Священного союзу: політичні цілі та значення для Європи. 6. Європейська колоніальна дипломатія у XIX ст. та «поділ світу». 7. Внесок європейської дипломатії XVII–XIX ст. у формування сучасної міжнародної системи.	5
8	Тема 8. Дипломатія XX століття: від світових воєн до холодної війни Опрацювати матеріал лекції та літературу. Ознайомитися зі Статутом Ліги Націй та Статутом ООН (основні положення). Презентації студентів (у групах): • Версальська система 1919 року: сильні та слабкі сторони. • Ліга Націй: перший досвід міжнародної організації.	4

	• Ялтинська і Потсдамська конференції: дипломатія коаліцій у Другій світовій війні. • Створення ООН: значення для розвитку міжнародної дипломатії. • Карибська криза 1962 р. як приклад «дипломатії ядерного стримування». • Гельсінський акт 1975 р. і його вплив на європейську безпеку.	
9	Тема 9. Дипломатія постбіполярної доби Презентації у малих групах: • Розпад СРСР і виникнення нових суб'єктів міжнародного права. • Балканські конфлікти 1990-х: дипломатичні зусилля щодо врегулювання. • 11 вересня 2001 року: як міжнародний тероризм змінив дипломатичний порядок денний. • Війна Росії проти України як тест для сучасної дипломатії та міжнародних організацій.	5
10	Тема 10. Українська дипломатія: історія та сучасність Презентації у малих групах: 1. Міжнародна діяльність Богдана Хмельницького: посольства та Гадяцький договір. 2. Запорозька Січ у міжнародних відносинах: контакти з Османською імперією та Польщею. 3. Українське питання в європейській політиці XIX – початку XX ст. 4. Дипломатія УНР і Брест-Литовський мир 1918 року. 5. Закордонні дипломатичні місії УНР: здобутки та проблеми. 6. Українська дипломатія в складі СРСР: обмеженість і можливості міжнародної діяльності.	4
11	Тема 11. Дипломатія незалежної України Кейс-аналіз «Будапештський меморандум»: • Студенти працюють у групах із текстом документа. • Завдання: визначити, які гарантії були надані Україні, які механізми забезпечення передбачені, чому меморандум виявився неефективним.	5
12	Тема 12. Міжнародні організації та дипломатія Групи студентів отримують завдання: • Група 1: участь України в діяльності ООН (Генасамблея, миротворчі місії); • Група 2: співпраця України з НАТО; • Група 3: інтеграція України до ЄС та роль дипломатії в цьому процесі; • Група 4: діяльність України в ОБСЄ. Завдання: підготувати коротку (3–4 хв) презентацію з акцентом на дипломатичних механізмах та здобутках/проблемах співпраці.	4

13	Тема 13. Публічна дипломатія та «м'яка сила» Кейс-аналіз «Культурна дипломатія» - Студенти об'єднуються у групи й отримують приклади інституцій (British Council, Goethe-Institut, Український Інститут). - Завдання: визначити, які інструменти «м'якої сили» вони використовують і чому вони ефективні. Рольова гра «Спортивна дипломатія» - Сценарій: Україна отримала можливість організувати великий спортивний захід (наприклад, чемпіонат Європи). - Завдання груп: обґрунтувати, як цей захід можна використати для підвищення міжнародного іміджу України. - Короткі виступи від імені «організаційного комітету».	5
14	Тема 14. Цифрова та медійна дипломатія Міні-проект «Антифейкова стратегія» - Групи розробляють короткий план (3–4 пункти) дій МЗС у випадку появи дезінформаційної кампанії проти України. - Має містити: інструменти цифрової дипломатії, основні меседжі, канали поширення. - Презентація у форматі «брифінгу для журналістів».	4
15	Тема 15. Дипломатія в умовах глобальних криз Ситуаційне моделювання «Пандемія і дипломатія» - Сценарій: у світі спалахує нова пандемія. - Групи студентів виконують ролі представників ВООЗ, урядів держав, фармацевтичних компаній та громадянського суспільства. - Завдання: домовитися про механізми справедливого розподілу вакцин. Аналітичне завдання «Економічна дипломатія в умовах кризи» - Індивідуально: студенти пишуть міні-есе (1 сторінка) на тему «Які інструменти економічної дипломатії можуть допомогти державі пережити енергетичну кризу?».	5
16	Тема 16. Майбутнє дипломатії Ситуаційне моделювання «Кіберкриза 2035» - Сценарій: міжнародна кібератака вивела з ладу енергосистеми кількох країн. - Студенти поділяються на делегації (ООН, НАТО, ЄС, США, Китай, Україна, міжнародні ІТ-компанії). - Завдання: виробити дипломатичне рішення (резолюцію, домовленість про спільні дії, правила кіберповедінки). - Підсумок: які компроміси можливі, які залишаються проблемними.	4
	Разом	72

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентою «Історія та теорія дипломатії»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН01	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання ситуаційних завдань у командах, презентація результатів досліджень	Оцінювання усних відповідей на семінарських та практичних заняттях, оцінювання виконання ситуаційних завдань, залікова робота
РН03	Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.	Лекція, виконання ситуаційних завдань у командах, аналіз отриманих результатів	Оцінювання результатів дослідження на практичних заняттях; розв'язування аналітичних завдань, залікова робота
РН04	Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та	Лекція, робота з вторинними даними, виконання ситуаційних завдань у командах, презентація	Оцінювання виконання ситуаційних завдань, аналітичних завдань, залікова робота

	реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.	результатів досліджень	
RH05	Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.	Лекція, робота в командах, робота з вторинними даними, презентація результатів досліджень	Оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних, тестових завдань, залікова робота
RH15	Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.	Лекція, робота з вторинними даними, виконання ситуаційних завдань у командах, презентація результатів досліджень	Оцінювання виконання ситуаційних завдань, аналітичних завдань, залікова робота
RH20	Розуміти концептуальні, нормативно-правові засади дипломатії та володіти навичками її багатовимірного практичного застосування.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання ситуаційних завдань у командах, презентація результатів досліджень	Оцінювання усних відповідей на семінарських та практичних заняттях, оцінювання виконання ситуаційних завдань, залікова робота
RH23	Знати та розуміти особливості реалізації міжнародного співробітництва та дипломатичної діяльності в органах влади усіх рівнів,	Лекція, робота в командах, робота з вторинними даними, презентація результатів	Оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних, тестових завдань, залікова робота

	зокрема регіонального та місцевого самоврядування.	досліджень	
--	--	------------	--

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей та неформальної освіти здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Заходи, спрямовані на дотримання академічної доброчесності для здобувачів освіти:

1. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

2. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

3. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

4. Надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

8. Методи контролю

Засвоєння тем (поточний контроль) здійснюється на семінарських/практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних та семінарських/практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);

- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проєктних завдань в ході індивідуально / командної роботи студентів;

- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;

- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

- оцінювання вмінь та навичок збирати та обробляти дані.

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. На семінарському занятті здобувач може отримати від 1 до 5 балів. При відсутності здобувача вищої освіти на семінарському занятті без поважної причини та особистої презентації виконаних завдань, але за умови розміщення ним виконаних практичних завдань на платформі Moodle в дистанційному курсі «Історія та теорія дипломатії», оцінка за завдання виставляється на 1 бал нижча від потенційної.

Максимальна сума балів за **поточним контролем** складає **60 балів**.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється після їх завершення на основі проведення **заліку**. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час вивчення зазначених тем.

Кожен з білетів містить 1 теоретичне питання та 30 тестових завдань. Максимальна кількість балів, яка може бути нарахована за теоретичне запитання – 10 балів. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

9. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (семестр, рік), які здобувач отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи здобувача.

Оцінка успішності здобувача є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
3	3	3	3	3	3	3	4	4	3

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Залікова робота	Сума
T11	T12	T13	T14	T15	T16		
3	5	5	5	5	5	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 15 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії та методи оцінювання поточного контролю

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Аналітичні завдання	Студент дав ґрунтовну відповідь з прикладами, використав джерела, продемонстрував аналітичні вміння	3
	Відповідь неповна, приклади поверхневі, джерела використані частково	2
	Формальна підготовка без аналізу	1
	Відсутність підготовки	0
Презентації	Логічна, структурована презентація; використані наукові джерела й сучасні	3

	приклади; студент аргументовано відповідає на запитання	
	Презентація загалом повна, але аргументи поверхневі, прикладів небагато	2
	Коротка презентація, без достатніх посилань чи власних висновків	1
	Відсутність підготовки чи відмова від презентації	0
Дискусії	Активна участь, наведення аргументів «за» і «проти», вміння слухати й реагувати	3
	Участь часткова, 1–2 аргументи	2
	Обмежена активність: студент бере участь у дискусії, але без чітко аргументованих висловлювань	1
	Студент не виконав завдання та не продемонстрував навчальної активності на занятті	0
Рольові ігри / моделювання	Творче виконання ролі, вміння аргументувати позицію, знаходити компроміси	5
	Виконання завдання із дотриманням логіки, але без глибоких аргументів	4
	Часткове виконання завдання на елементарному рівні; аргументація та приклади обмежені	3
	Формальне виконання без активності	1-2
	Відсутність роботи	0
Практичні проєкти	Повна розробка проєкту (стратегія, кампанія, есе) з аргументами і прикладами	5
	Виконано завдання, але без достатньої глибини чи	4

	прикладів	
	Робота коротка, загальна, без практичної цінності	3
	Формальне виконання завдання без достатнього опрацювання матеріалу та аналізу	1-2
	Завдання не виконане	0

Критерії та методи оцінювання підсумкового контролю

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Теоретичне питання залікового білету	Здобувач цілком і всебічно розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити	9-10
	Здобувач розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, але спостерігаються деякі упущення при відповідях на питання та неточні обґрунтування	6-8
	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але слабо орієнтується в джерелах, припускається помилок, матеріал викладає нелогічно	4-5
	Здобувач не розкрив питання навіть у загальних рисах, не розуміє його сутності, не орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно	0-3

УВАГА! У разі використання заборонених джерел під час заліку студент, на вимогу викладача, залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.

Умови зарахування:

- Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.
- Студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.
- За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію наукових статей або тез досліджень. Викладачу подаються підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів:

- Участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 5 балів.
- Публікація тез конференції: до 5 балів.
- Публікація статті у фаховому виданні: до 10 балів.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Рішення про зарахування додаткових балів приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальна кількість балів поточної успішності **не може перевищувати 60 балів**.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за залікову роботу.

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	Дворівнева шкала оцінювання
50-100	Зараховано
0-49	Не зараховано

10.Рекомендоване методичне забезпечення та література

Основна література

1. Дипломатія. Навчальний посібник / Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук П.Я., Лютак О.М., Савош Л.В., Урбан О.А. Луцьк: ПП «Волинська друкарня» 2024, 340 с.
2. Історія дипломатії : навч.-метод. посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 116 с.
3. Основи дипломатії і дипломатичної роботи: Опорний конспект лекцій. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2024. 76 с.
4. Піпченко Н. Практика публічної дипломатії України. Підручник. Київ : ВАДЕКС, 2025. 168 с.
5. Культурна дипломатія: навч. посібник / за заг. ред. І.Б. Матяш, В.М. Матвієнка; Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка; Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин. Київ: ДП «ГДІП», 2021. 252 с.
6. Фролова О. В. Сучасна дипломатія: виклики та трансформації : монографія. Львів : Вид-во «Ліга-Прес», 2022. 416 с.

Допоміжна література

1. Berridge, G. R. Diplomacy: Theory and Practice : підручник. — London : Palgrave Macmillan, 2022. 450 с.
2. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія: конспект лекцій. Частина І. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. 56 с.
3. Маруніч Н. І. Основи дипломатичної та консульської служби : навч. посіб. / Н. І. Маруніч, Р. С. Падалка. – К. : Вид-во «Центр учбової літератури», 2022. 304 с.
4. Ковальов В. О. Дипломатична служба в Україні: становлення і розвиток : монографія. К. : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 352 с.
5. Демченко Т. П. Інформаційна дипломатія : навч. посіб. / Т. П. Демченко. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2021. – 224 с.
6. Шевченко М. В. Економічна дипломатія: теорія і практика : монографія / М. В. Шевченко. – Київ : Вид. дім «Гельветика», 2023. – 384 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Україна дипломатична: Науковий щорічник. URL : https://www.gdip.com.ua/pages/view/ukrana_diplomaticzna
2. Науковий вісник Дипломатичної Академії України. URL : <http://dipacadem.kiev.ua/naukova-diynalist/naukovyj-visnyk/>
3. Верховна Рада України. URL : www.rada.gov.ua
4. Міністерство закордонних справ України. URL : www.mfa.gov.ua
5. Foreign Affairs Magazine. URL : <https://www.foreignaffairs.com/>

12 Особливості навчання за денною формою в умовах продовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборогою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Історія та теорія дипломатії» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=15038>.